

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเพีย
อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและ จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทยสามารถประยุกต์หลักธรรม คำสอนทางศาสนาเข้ากับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุล ระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนด้วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมตามยุค

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเพีย ได้เล็งเห็นความสำคัญของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อให้ ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สำคัญ และมีประโยชน์ไว้ไม่หายไปจากชุมชน และหวังว่าเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นต่อไป

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิ มีความหมายว่า พื้น ชั้น พื้นเพ

ปัญญา มีความหมายว่า ความรอบรู้ ความรู้ทั่ว ความฉลาดเกิดแต่การเรียนรู้และคิด

ภูมิปัญญา หมายถึง ความสามารถในการใช้พื้นความรู้สร้างสรรค์งานเพื่อพัฒนาและดำรงชีวิตของคนท้องถิ่น

การถ่ายทอดความรู้หรือการสอน หมายถึง บอกวิชาความรู้ให้แสดงเข้าใจโดยวิธีบอกหรือทำให้เห็น เป็นตัวอย่างเพื่อให้รู้ดี รู้ชั่ว

จากการศึกษาความหมายที่ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการต่างๆ ซึ่งครอบคลุมคำว่า ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย สามารถรวบรวมได้ดังนี้

๑. ภูมิปัญญา

คำว่าภูมิปัญญา (wisdom) ซึ่งมีความหมายว่า ความรู้ความสามารถ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรม และความสามารถในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญา หมายถึงความรู้ ความคิด ความสามารถ ที่เป็นผลมาจากการใช้ความคิดและสติปัญญาในการปรับตัวและดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น เรียนรู้ และสะสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สามารถใช้หรือปรับเปลี่ยนมาสร้างประโยชน์และ

แก้ปัญหาในการดำรงชีวิตของตนในสังคม ภูมิปัญญาอาจเกิดจากประสบการณ์ของกลุ่มชนในชุมชนจากภายนอกชุมชน และ/หรือผลิตใหม่ หรือผลิตซ้ำขึ้นมาก็ได้

๒. ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ให้ความหมายของภูมิปัญญาชาวบ้านว่าเป็นความรู้ของชาวบ้านที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์และความเฉลียวฉลาดของแต่ละคน ซึ่งได้เรียนรู้จากพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ญาติพี่น้อง และผู้ที่มีความรู้ในชุมชน ความรู้เหล่านี้เกี่ยวข้องการดำเนินชีวิต เป็นแนวทางหลักเกณฑ์ มีวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวความสัมพันธ์กับผู้ล่วงลับไปแล้วกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และกับธรรมชาติ ความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ระหว่างการสืบทอดมีการปรับปรุง ประยุกต์และเปลี่ยนแปลงจนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง รากฐานความรู้ของชาวบ้านที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์และความรอบรู้ รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และที่ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพการณ์ทางแวดล้อม และวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ ได้ให้ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ โดยแยกให้ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญา ว่าหมายถึง พื้นความรู้ความสามารถ และคำว่า ท้องถิ่น ว่าหมายถึง ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น คำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงหมายถึง พื้นความรู้ ความสามารถของท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง

สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กล่าวไว้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ของชีวิต สังคม และในสภาพสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน และถ่ายทอดสืบทอดกันมาเป็นวัฒนธรรมการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม จึงต้องใช้ปัญญาค้นหาสิ่งที่มีอยู่แล้ว พื้นฟู ประยุกต์ เสริมสร้างสิ่งใหม่บนรากฐานสิ่งเก่าที่ค้นพบนั้น นักพื้นฟู นักประยุกต์และนักประดิษฐ์คิดค้นทางวัฒนธรรมพื้นบ้านเหล่านี้มีชื่อเรียกในเวลาต่อมาว่า “ปราชญ์ชาวบ้าน” หรือ “ผู้รู้ชาวบ้าน” และสติปัญญาที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์นี้เรียกว่า “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” หรือ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น”

ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้อะไรหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชน และในตัวของผู้รู้เองหากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษาและนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จัก เกิดการยอมรับถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นที่มีการถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนเป็นวิถีชีวิต มรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและมีความหมายเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตของคนในท้องถิ่น

๔. ภูมิปัญญาไทย (Thai Wisdom) เป็นผลของประสบการณ์สั่งสมของคน que เรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มชนเดียวกันและระหว่างกลุ่มชุมชนหลาย ๆ ชาติพันธุ์ รวมไปถึงโลกทัศน์ที่มีต่อ

สิ่งเหนือธรรมชาติ ภูมิปัญญาเหล่านี้เคยเอื้ออำนวยให้คนไทยแก้ปัญหาได้ดำรงอยู่ และสร้างสรรค์อารยธรรมของเราเองได้อย่างมีคุณภาพกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในระดับพื้นฐานหรือระดับและชาวบ้าน ภูมิปัญญาในแผ่นดินนี้มีได้เกิดขึ้นเป็นเอกเทศแต่มีส่วนแลกเปลี่ยนเลือกเฟ้น และปรับให้ภูมิปัญญาจากอารยธรรมอื่นตลอดมา

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทยในด้านต่างๆ ที่เกิดจากการสะสม เสือกสรร และพัฒนาปรับปรุงอย่างมีระเบียบแบบแผนมีรูปแบบที่เป็นที่ยอมรับและได้รับการถ่ายทอดกันมาในสังคม เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันของคนแต่ละยุคแต่ละสมัย

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับประแกไขแก้ปัญหาเป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมและ แนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยีด้วยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิมซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนอง นา การแก้ปัญหา การเกษตรเป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือ หรืองานช่างที่ทำด้วยมือ โดยอุปกรณ์อย่างง่าย เช่น จักสาน งานแกะหนังตะลุง รวมถึง การรู้จักประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ตลอดทั้งการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารากลุ่มโรงสีกลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึงความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึงความสามารถในด้านบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม หัตถศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงานด้านต่างๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน

ของการจัดการศึกษาเรียนนับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภทภาษา

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา เชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและการถ่ายทอดหลักศาสนาการบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ประเพณี/วัฒนธรรม ในตำบลเมืองเพีย

อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ประเพณีวันสงกรานต์

เป็นวันขึ้นปีใหม่ไทยแบบดั้งเดิม จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ เมษายนของทุกปี เป็นช่วงเวลาแห่งความกตัญญู ความสนุกสนาน และการรวมตัวของครอบครัว โดยใช้ “น้ำ” เป็นสื่อกลางในการสรงน้ำพระ รดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ และเล่นสาดน้ำเพื่อสร้างสัมพันธ์ไมตรี สืบทอดวัฒนธรรมอันงดงามมายาวนาน

กิจกรรมหลักในประเพณีสงกรานต์

- การทำบุญตักบาตร เพื่อความเป็นสิริมงคลในการเริ่มต้นปีใหม่
- สรงน้ำพระ สรงน้ำพระพุทธรูปและพระสงฆ์ เพื่อความเป็นสิริมงคลรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่
- การขอพรจากผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ เพื่อแสดงความเคารพและกตัญญู
- เล่นน้ำสงกรานต์ กิจกรรมความสนุกสนานเพื่อคลายร้อน
- ทำความสะอาดบ้านเรือนต้อนรับปีใหม่

ประเพณีวันเข้าพรรษา

วันเข้าพรรษา (แรม ๑ ค่ำ เดือน ๘) เป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนาที่พระสงฆ์อธิษฐานจำพรรษาอยู่ประจำวัด ๓ เดือนตลอดฤดูฝน พุทธศาสนิกชนจะร่วมทำบุญตักบาตร ฟังธรรม เวียนเทียน รักษาศีล และประเพณีหลักที่สำคัญคือ การถวายเทียนพรรษา เพื่อให้พระสงฆ์ใช้ส่องสว่าง และ การถวายผ้าอาบน้ำฝน เพื่อใช้ชำระร่างกาย

ประเพณีและกิจกรรมวันเข้าพรรษา

ประเพณีแห่เทียนพรรษา มีการตกแต่งเทียนพรรษาด้วยศิลปะที่งดงาม แกะสลัก หรือพุ่มเทียน เพื่อนำไปถวายวัด

ประเพณีถวายผ้าอาบน้ำฝน(ผ้าวัสสิกสาฎก) นางวิสาขาเป็นผู้ริเริ่มถวายเพื่อให้พระสงฆ์ใช้ผลัดเปลี่ยนอาบน้ำฝน อานิสงส์เชื่อว่าทำให้ผิวพรรณผ่องใส

การตักบาตรและการเวียนเทียน ทำบุญตอนเช้าและเวียนเทียนรอบพระอุโบสถในช่วงเย็น เพื่อระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย

การงดเว้นอบายมุข ชาวพุทธนิยมปฏิญาณตน "งดเหล้าเข้าพรรษา" และรักษาศีล ๕ หรือศีล ๘ ตลอดพรรษา

ประเพณีวันออกพรรษา

วันออกพรรษา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นวันสิ้นสุดระยะเวลาจำพรรษา ๓ เดือนของพระสงฆ์ หรือ "วันมหาปวารณา" ที่พระสงฆ์อนุญาตให้ว่ากล่าวตักเตือนกันได้ พุทธศาสนิกชนนิยมทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ ฟังเทศน์ ปฏิบัติธรรม และเป็นจุดเริ่มต้นของประเพณีทอดกฐินและทอดผ้าป่าทางกฐิน เพื่อสืบทอดศาสนา

ประเพณีและกิจกรรมวันออกพรรษา

ทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ จัดขึ้นในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ (วันหลังออกพรรษา) จำลองเหตุการณ์พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ นิยมตักบาตรด้วยข้าวต้มลูกโยน

การฟังธรรมเทศนา ทำบุญตักบาตรตอนเช้า และเข้าวัดฟังธรรมในตอนสาย
 ประเพณีทอดกฐิน จัดขึ้นตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงกลางเดือน ๑๒ เพื่อถวายผ้าจีวรแก่พระสงฆ์ที่
 จำพรรษาครบถ้วน

ประเพณีบุญมหากรฐิน

ประเพณีบุญมหากรฐิน หรือ กฐินสามัคคี เป็นประเพณีทำบุญใหญ่ประจำปีในทางพระพุทธศาสนาที่จัด
 ขึ้นหลังออกพรรษา โดยมีความเชื่อว่าเป็น "มหากาลทาน" (ทานที่ทำได้ยากและทำได้เพียงครั้งเดียวในรอบปี)
 พุทธศาสนิกชนจะร่วมแรงร่วมใจกันรวบรวมจตุปัจจัยไทยธรรมและบริวารกฐินจำนวนมาก เพื่อนำไปทอดถวาย
 ณ วัดต่างๆ เพื่อบูรณะซ่อมแซมวัดและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

"กฐิน" คือผ้าไตรจีวรที่พระพุทธเจ้าอนุญาตให้ภิกษุผู้อยู่จำพรรษาครบ ๓ เดือนรับมานุ่งห่มได้

"มหากฐิน" คือการทอดกฐินที่เน้นความสามัคคีร่วมใจของชาวบ้าน นำบริวารกฐินจำนวนมากไปถวาย
 ช่วงเวลาบุญมหากรฐิน มีกำหนดเพียง ๑ เดือนเท่านั้น คือ ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ
 เดือน ๑๒ (ช่วงออกพรรษา) เชื่อกันว่าการทอดกฐินได้อานิสงส์มาก ช่วยให้ชีวิตราบรื่น มั่งคั่ง เจริญด้วยโภค
 ทรัพย์ และครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข

กิจกรรมในงานมหากรฐินการแห่กฐิน

- ชาวบ้านแห่องค์กฐินไปยังวัดอย่างสนุกสนาน
- การทอดถวาย เจ้าภาพนำองค์กฐินถวายแด่พระสงฆ์
- การกรรณกฐิน พระสงฆ์ผู้จำพรรษาครบทำสังฆกรรมรับผ้ากฐิน
- การแสดงดนตรีพื้นบ้าน รำวงย้อนยุค และการร่วมกันทำความสะอาดวัด

ประเพณีบุญข้าวพันก้อน

ประเพณีแห่ข้าวพันก้อน เป็นประเพณีเก่าแก่ที่ชาวบ้านเมืองเพี้ย หมู่ ที่ ๑๒ ๘ ที่นับถือศาสนาพุทธ มี
 ประเพณีสิบสองเดือน หรือเรียกเรียกว่า "ฮีตสิบสอง" ประเพณีเดือนสี่ ซึ่งในเดือนต่างๆ มีการทำบุญประเพณี
 กันทุกเดือน และในเดือนห้าขึ้น ๑๓-๑๔-๑๕ ค่ำของทุกปี ชาวบ้านเมืองเพี้ยได้ร่วมกันจัดงานประเพณีปิดทอง
 หลวงพ่อพระเจ้าใหญ่และประเพณีข้าวพันก้อนเป็นพุทธบูชาหลวงพ่พระเจ้าใหญ่วัดมงคลหลวงเป็นองค์ที่
 ศักดิ์สิทธิ์และชาวบ้านนับถือตลอดมาทั้งเป็นการอนุรักษ์ประเพณีที่ดั้งเดิมเพื่อสืบสานไปชั่วลูกชั่วหลานในทุกๆปี

ประเพณีและกิจกรรม

- มีการประกวดขบวนแห่ข้าวพันก้อน /ประกวดพานบายศรี/ประกวดเทพีข้าวพันก้อน
- และรำถวายหลวงพ่พระเจ้าใหญ่ รวมถึงการทำบุญตักบาตร เพื่อความเป็นสิริมงคล
- มีมหรสพแสดง รำวงย้อนยุค

ประเพณีบุญบั้งไฟ

ประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นประเพณีสำคัญของภาคอีสานที่จัดขึ้นในเดือน ๖ (พฤษภาคม-มิถุนายน) เพื่อ
 บูชาพญาแถนขอฝนให้ตกต้องตามฤดูกาลก่อนฤดูทำนา มีความเชื่อจากตำนานพญาคันคาก เชื่อว่าการจุดบั้งไฟ
 เป็นการส่งสัญญาณขอฝน ที่ชาวอีสานหรือชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมานานนั้นคือ "ประเพณีบุญบั้งไฟ"
 ซึ่งนับเป็นประเพณีความเชื่อที่สำคัญในคนอีสานนิยมทำกันในเดือน ๖ ของทุกปี เป็นสัญญาณบ่งบอกถึงการ
 ขอให้ฟ้าฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล ชาวนาจะได้เข้าสู่ฤดูการทำนาอีกครั้ง พิธีการบวงสรวงพญาแถนจึงเกิดขึ้น

เพื่อให้ได้นำให้ชาวนาได้ปักดำและร่วมบุญประเพณีอย่างสนุกสนานก่อนเข้าสู่ฤดูกาลทำนา และเพื่อเป็นการอนุรักษ์ประเพณีที่ดีงามเพื่อสืบสานไปชั่วลูกชั่วหลานต่อไป

ประเพณีและกิจกรรม

จัดขบวนพอรำแห่บั้งไฟ และแข่งขันการจุดบั้งไฟ

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

๑. ด้านเกษตรกรรม

ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	เลี้ยงควาย	นายมงคล ศรีมา	ม.๙ ต.เมืองเพีย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น
๒	เลี้ยงควาย	นายสมัย นาโนน	ม.๑๒ ต.เมืองเพีย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น
๓	เลี้ยงปุนิม(ปุดำ)	ร้อยตรีสมพงษ์ ไชยสง	ม.๑๒ ต.เมืองเพีย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น
๔	เลี้ยงปลากะพง	นางสุดชาติ รุดชาติ	ม.๑๒ ต.เมืองเพีย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

๒. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	งานจักสาน	นายชู แก้วกาหลง	ม.๑๒ ต.เมืองเพีย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น
๒	งานจักสาน	นายสนั่น ฝ่ายสุนย์	ม.๑๒ ต.เมืองเพีย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น
๓	ทอผ้าไหม	นางหนูน้อย ผิวเพื่อน	ม.๑ ต.เมืองเพีย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น
๔	ผ้าฝ้ายทอมือ	นางประนอมศรี สุรพล	ม.๑ ต.เมืองเพีย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น
๕	ช่างไม้	นายทองไหล ศรีมา	ม.๒ ต.เมืองเพีย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

๓. สาขาการแพทย์ไทย

ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	นวดแผนไทย	นางสุพัตรา จันทร์ผอง	ม.๘ ต.เมืองเพีย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น
๒	นวดแผนไทย	นางอนงค์ หล้าดวงดี	๓๖ ม.๒ ต.เมืองเพีย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

๔. ด้านศิลปกรรม

ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	รำวงย้อนยุค	นางพรสวรรค์ ฉลุศรี	ม.๑ ต.เมืองเพีย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น
๒	คีตะมวยไทย	นายสมหวัง ปาโพธิ์ชั้น	

๕.ด้านความเชื่อ ศาสนา และประเพณี พิธีกรรม

ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	พิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญ	นายแหว ปัตตา	๑๒๙ ม.๓ ต.เมืองเพี้ย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น
๒	พิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญ	นายทวีศักดิ์ ฉิมหลวง	ม.๔ ต.เมืองเพี้ย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น
๓	พิธีขึ้นบ้านใหม่	นายประสิทธิ์ ธรรมรัตน์	ม.๑๒ ต.เมืองเพี้ย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น
๔	หอคิลปวัฒนธรรม	วัดมงคลหลวง	ม.๑ ต.เมืองเพี้ย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

หอศิลปวัฒนธรรมวัดมงคลหลวง บ้านเมืองเพี้ย หมู่ที่ ๑ ตำบลเมืองเพี้ย อ.บ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

หอศิลปวัฒนธรรมวัดมงคลหลวง บ้านเมืองเพี้ย หมู่ที่ ๑ ตำบลเมืองเพี้ย อ.บ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ประเพณีบุญข้าวพันก้อน บ้านเมืองเพี้ย หมู่ที่ ๑ ๒ ๘ ตำบลเมืองเพี้ย อ.บ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ประเพณีบุญข้าวพันก้อน บ้านเมืองเพี้ย หมู่ที่ ๑ ๒ ๘ ตำบลเมืองเพี้ย อ.บ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ภาพกิจกรรมการเยี่ยมชมหมู่บ้านท่องเที่ยวสินค้า OTOP กลุ่มทอผ้า
บ้านละว้า ตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ภาพกิจกรรมการเยี่ยมชมหมู่บ้านท่องเที่ยวสินค้า OTOP กลุ่มทอผ้า
บ้านละว้า ตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ภาพกิจกรรมการเยี่ยมชมหมู่บ้านท่องเที่ยวสินค้า OTOP กลุ่มทอผ้า
บ้านละว้า ตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

